

Tisková zpráva

Hodnocení situace ve světě, obavy, bezpečnostní hrozby – březen 2025

- ⊙ Hodnocení současné situace ve světě, pokud jde o mezinárodní vztahy (55 % odpoví spíše+velmi špatné), ekonomiku (44 %), bezpečnost (54 %), řešení konfliktů (71 %) či řešení globálních problémů v oblasti životního prostředí (53 %) je převážně negativní.
- ⊙ Více než tři čtvrtiny dotázaných (76 %) uvedly, že pocítují nějaké obavy. Jde nejčastěji o obavy z války: 38 % respondentů ji uvedlo na prvním místě.
- ⊙ Jako reálnou bezpečnostní hrozbu vnímají dotázaní především Rusko (63 % ze všech uvedených odpovědí). Na dalších místech byly USA (20 %), Čína (19 %) a Ukrajina (7 %).
- ⊙ Na budoucnost sebe a svých blízkých veřejnost pohlíží převážně s optimismem (70 %), na budoucnost české společnosti, Evropy, lidstva celkově převážně s pesimismem (60 – 70 % dotázaných).
- ⊙ Z výroků o demokracii se 60 % dotázaných přiklonilo k odpovědi „je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády“, 20 % k „za určitých okolností může by autoritativní vláda lepší“ a 15 % uvedlo „pro lidi jako jsem já je to jedno“.
- ⊙ U všech výše uvedených otázek se prokázal statisticky významný vliv vzdělání, věku a materiálních podmínek domácnosti na názory dotázaných.
- ⊙ Z důvodu změny metodologie výzkumů CVVM nejsou výsledky šetření přímo srovnatelné s výsledky předchozích šetření. Více informací o nové metodologii lze najít v [této tiskové zprávě](#).

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR,

Tel.: 210 310 593; email: milan.tucek@soc.cas.cz

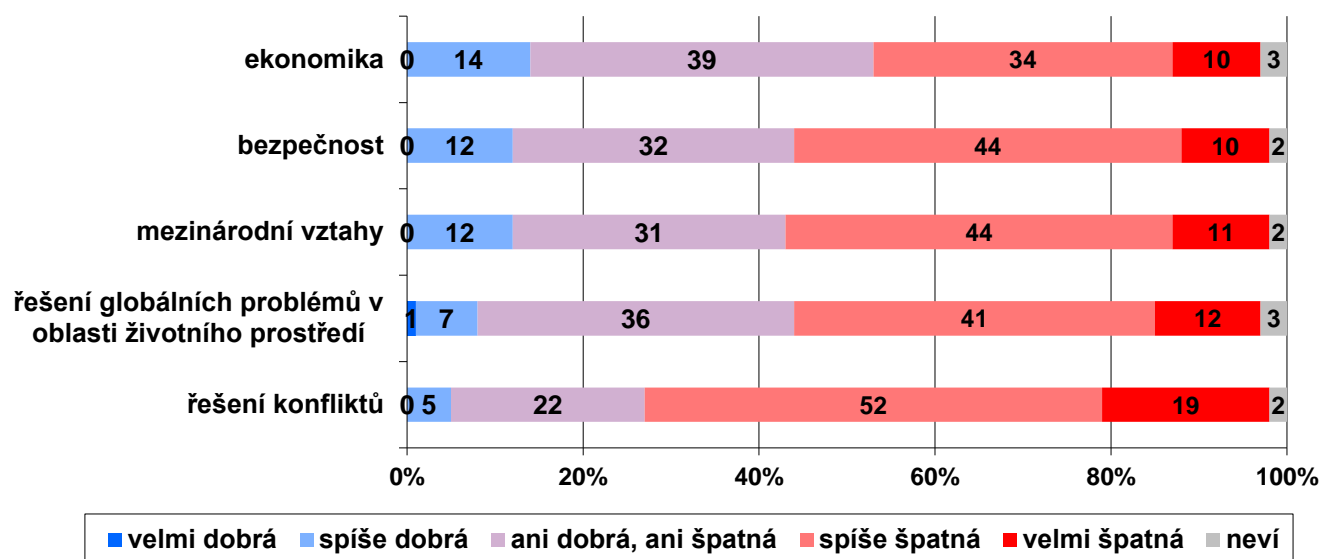

Začneme několika otázkami týkajícími se hodnocení současné situace ve světě, pokud jde o mezinárodní vztahy, ekonomiku, bezpečnost, řešení konfliktů či řešení globálních problémů v oblasti životního prostředí.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, ve všech dotazovaných oblastech je situace hodnocena převážně negativně – v případě řešení konfliktů takto situaci hodnotilo 71 % dotázaných, u ostatních oblastí s výjimkou ekonomiky přes 50 %, jen u světové ekonomiky je to 44 %. Pozitivní hodnocení se pohybovalo kolem 10 % (v případě řešení konfliktů 5 % a řešení problémů v oblasti životního prostředí 7 %). Jako „velmi dobrou“ hodnotilo situaci v jednotlivých oblastech jen několik málo respondentů. Neutrální odpověď „ani dobrá, ani špatná“ uvedla zhruba třetina dotázaných, jen v případě řešení konfliktů to bylo méně (22 %).

Když vezmeme všechny uvedené oblasti dohromady zjistíme, že 15 % dotázaných hodnotilo všechny negativně („spíše špatná“ + „velmi špatná“ situace) a že 72 % dotázaných neuvedlo žádné pozitivní hodnocení. Podívali jsme se i na míru jejich zkorelovanosti: mezinárodní vztahy, bezpečnost a řešení konfliktů má vzájemnou korelaci (Pearsonův korelační koeficient) v rozmezí od 0,52 po 0,55, což znamená, že si navzájem vysvětlují zhruba 30% variance odpovědí. Ekonomika a globální environmentální problémy vykazují vzájemnou korelaci 0,20 a korelaci s ostatními oblastmi v rozmezí 0,30-0,35 (zhruba 10 % variance).

Graf 1: Hodnocení situace ve světě ve vybraných oblastech¹ (%)

Pozn.: Položky v grafu jsou řazeny sestupně podle velikosti podílu příznivého hodnocení.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Podrobnější analýza ukázala, že z hlediska věku lidé od 55 let výše poněkud skeptičtěji hodnotí situaci ve všech dotazovaných oblastech s výjimkou globálních problémů v oblasti životního prostředí, kde jsou naopak skeptičtější lidé do 30 let. Vliv dosaženého vzdělání byl zjištěn pouze v oblasti ekonomiky, jejíž hodnocení se s rostoucím vzděláním zlepšuje. Ve všech oblastech situaci hůře hodnotí ti, kdo považují materiální podmínky své domácnosti za špatné, lidé kteří je považují za dobré, pak významně hodnotí situaci lépe. I když jde jak u věku, tak u materiálních podmínek o statisticky významné rozdíly, je třeba uvést, že v prvním případě jde zhruba o desetiprocentní diferenci, kdežto v případě druhém o diferenci v rozmezí 20-30 procent u krajního negativního hodnocení.

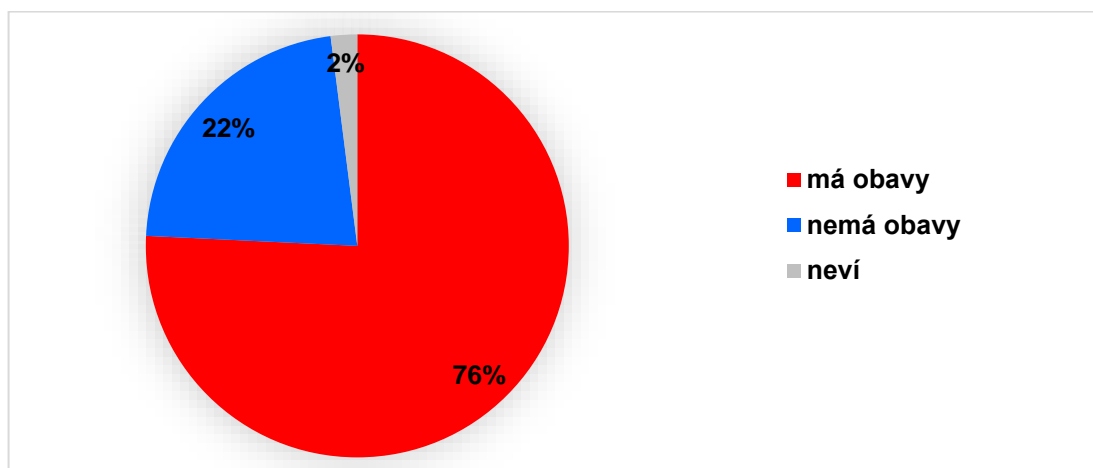
Nyní představíme odpovědi na otázku „máte z něčeho obavy“², která nepochybně souvisí s (negativním) hodnocením situace ve výše uvedených oblastech (graf 2).

Více než tři čtvrtiny dotázaných (76 %) uvedly, že mají z něčeho obavy. V následné otevřené otázce pak dotázaní uváděli, z čeho konkrétně mají obavy. Obava z války obecně, válečného konfliktu v Evropě, třetí světové války a podobně byla uvedena ve 38 % odpovědí. Na druhém místě to byly obavy z nedostatku financí, inflace, chudoby či ztráty zaměstnání (7 %), na třetím místě pak obavy o vlastní zdraví, strach z nemoci, obavy o zdraví blízkých (6 %), obojí jsou obavy spojené s individuální situací a s každodenním životem. Zhruba v 5 % odpovědí byly zastoupeny obavy z vývoje politické situace u nás, v EU, ve světě, dále obavy z klimatických změn, devastace životního prostředí a rovněž obavy z budoucnosti bez bližšího vymezení. Desetina dotázaných z těch, kteří uvedli, že mají obavy, nechtěla uvést, čeho se tyto obavy týkají. Přesto, že migrace je významným tématem rezonujícím na současné politické scéně, tak mezi obavami se objevila jen u 3 % dotázaných. Uvedená procenta odpovídají obavám zmíněným na prvním místě. Zhruba dvě třetiny dotázaných jmenovaly ve své odpovědi více různých obav (nejčastěji dvojici). Obava z války se vyskytovala převážně v nesouřadné kombinaci se zdravím, finanční situací, ale i souřadně s migrací. Za pozornost stojí, že válka v druhém pořadí byla uváděna výjimečně a také, že válka byla uváděna často jako jediná obava.

¹ Znění otázky: „Jak byste hodnotil současnou situaci ve světě, pokud jde o a) mezinárodní vztahy, b) ekonomiku, c) bezpečnost, d) řešení konfliktů, e) řešení globálních problémů v oblasti životního prostředí.“ Nabídka odpovědí: Velmi dobrá; spíše dobrá; ani dobrá, ani špatná; spíše špatná, velmi špatná.

² Znění otázky „Nyní mi, prosím, řekněte, máte z něčeho obavy?“ Nabídka odpovědí: Máte obavy, nemáte obavy.

Graf 2: Máte z něčeho obavy?

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Jednoduchá analýza ukázala, že obavy z války uvádí výrazně více nejstarší věková kohorta (51 % z výčtu obav) oproti nejmladší věkové kohortě (26 %), ekonomické obavy nejvíce pociťovaly střední věkové kohorty (18 %), obavy spojené s klimatem pak nejmladší věková kohorta (10 %, nejstarší 2 %). Souvislost s hodnocením situace ve světě (graf 1) je zjevná: ti, co mají obavy, uvedli v 64 % odpovědí negativní hodnocení u 3 a více oblastí, ti, co nemají obavy, toto hodnocení uvedli ve 42 % případů.

Vzhledem k tomu, kolik dotázaných uvedlo, že se obávají války, tak položená následující otázka měla nepochybně relevanci.³ Byla položena jako otevřená, s tím, že bylo možné uvést tři státy.

Tabulka 1. Domníváte se, že existuje nějaký stát, který představuje reálnou bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku?

	Počet výskytů	% z uvedených odpovědí	% případů
Rusko	642	39,4	62,5
USA	208	12,8	20,2
Čína	198	12,1	19,2
Ukrajina	77	4,7	7,4
KLDR	36	2,2	3,5
Německo	33	2,0	3,2
Bělorusko	19	1,2	1,8
Irán	16	1,0	1,6
Neexistuje takový stát	97	5,9	9,4
Neví	152	9,3	14,8
Celkem	1630	100%	158 %

Mezi dalšími státy bylo vícekrát uvedeno Slovensko (14), Maďarsko (13), Francie (9), Velká Británie (8), Polsko (7), Izrael (5), Česko (5).

Tabulka byla vytvořena pomocí pokynu „multi response“ v programu SPSS, který zahrne do jedné tabulky 3 možné odpovědi na otevřenou otázku.

³ Znění otázky: „Domníváte se, že existuje nějaký stát, který představuje reálnou bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku?“

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Všichni respondenti mohli na otevřenou otázku (bez nabídky odpovědi) uvést až 3 odpovědi/státy, které dle jejich názoru představují reálnou bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku. V tabulce 1 jsou tyto 3 možné odpovědi sumovány (celkově jich bylo 1630). Zdaleka nejčastěji uváděným státem bylo Rusko (alespoň v jedné z odpovědí ho zmínilo 62,5 % respondentů), pak USA (20,2 %) a Čína (19,2 %), podstatně méně pak byla uváděna Ukrajina (7,4 %). Téměř desetina (9,4 %) oslovených uvedla, že takový stát neexistuje, a přibližně sedmina (14,8 %) zvolila možnost „nevím“.

Jednoduchá analýza prokázala závislost odpovědi na věku (mladší respondenti častěji uváděli Rusko), na vzdělání (vyučení méně často uváděli Rusko) a na materiálních podmínkách domácnosti (ti, co deklarovali špatné a velmi špatné, méně často uváděli Rusko). Řádově šlo desetiprocentní rozdíly.

Kromě zjišťování hrozeb byl aktuální výzkum rozšířen o otázku zjišťující očekávání do budoucna, pokud jde o samotné dotázané a jejich blízké, o českou společnost, o Evropu a o budoucnost lidstva celkově.⁴

Tabulka 2: Jak pohlížíte na budoucnost – míra optimismu/pesimismu (%)

	Rozhodně s optimismem	Spíše s optimismem	Spíše s pesimismem	Rozhodně s pesimismem	Neví
Vy a Vaši blízcí	15	55	24	4	2
Česká společnost	2	35	50	10	3
Evropa	2	26	50	18	4
Lidstvo celkově	2	26	50	18	4

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Jak ukazují výsledky v tabulce 2, při pohledu na vlastní budoucnost a budoucnost svých blízkých převažuje optimismus (70 % pohlíží s optimismem, 28 % s pesimismem). V případě dalších očekávání je výsledek odlišný a převažuje pesimismus. V případě české společnosti je poměr optimistů a pesimistů 37 % ku 60 %. V pohledu na budoucnost Evropy ještě výrazněji převládá negativní naladění (28 % s optimismem, 68 % s pesimismem) a prakticky totožně pak lidé hodnotí budoucnost lidstva celkově (28 % s optimismem, 68 % s pesimismem).

Podrobnější analýza ukázala, že statisticky významně jsou optimističtější v očekáváních ve všech oblastech ti, kteří uvedli velmi dobré a dobré materiální podmínky domácnosti. Lidé s vysokoškolským vzděláním jsou optimističtější, co se týče blízkých, Evropy a lidstva, nikoliv české společnosti. Mladší věkové kohorty jsou optimističtější v položce „vy a vaši blízcí“ ale také ve vztahu k Evropě.

Asi nepřekvapí, že je zde zřetelná podmíněnost optimismu/pesimismu pocitem obav (viz tab. 3) a negativním/pozitivním hodnocením situace ve světě (viz. tab.4).

⁴ Znění otázky: „Jakým způsobem pohlížíte do budoucnosti pokud jde: a) o Vás a Vaše blízké, b) o českou společnost, d) o Evropu, c) o budoucnost lidstva celkově?“ Možnosti odpovědi: rozhodně s optimismem, spíše s optimismem, spíše s pesimismem, rozhodně s pesimismem.

Tabulka 3: Jak pohlížíte na budoucnost – míra optimismu/pesimismu podle má/nemá obavy (%)

	Má obavy		Nemá obavy	
	optimismus	pesimismus	optimismus	pesimismus
Vy a Vaši blízcí	66	32	87	12
Česká společnost	33	64	57	41
Evropa	24	72	45	51
Lidstvo celkově	22	74	50	48

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Tabulka 4: Jak pohlížíte na budoucnost – míra optimismu/pesimismu podle hodnocení situace ve světě (%)

	Žádné negativní hodnocení		Negativní hodnocení ve všech oblastech	
	optimismus	pesimismus	optimismus	pesimismus
Vy a Vaši blízcí	80	15	54	43
Česká společnost	55	38	23	75
Evropa	49	42	12	87
Lidstvo celkově	48	45	13	85

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Do tiskové informace jsme zařadili také otázku na obecný postoj k demokracii jako způsobu vlády⁵, i když v odpovědích na otevřenou otázku „čeho se respondent obává“ se ohrožení demokracie explicitně nevyskytlo (graf 3).

Podle 60 % dotázaných je demokracie „lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády“, podle 20 % „za určitých podmínek může být autoritativní vláda lepší“, 15 % uvedlo „pro lidi jako já je to jedno“ a 5 % uvedlo odpověď „nevím“.

Rozložení odpovědí statisticky významně ovlivnilo vzdělání, věk, pohlaví a materiální podmínky domácnosti – viz následující tabulka 5. Souhrnně je možné říct, že starší lidé, lidé s nižším vzděláním a ti, kteří hodnotí materiální situaci špatně, významně častěji uváděli odpověď „pro lidi jako já je to jedno“ a zároveň výrazně méně odpověď „demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády“. Za pozornost stojí i rozdíl mezi muži a ženami v odpovědi „je to jedno“, který je ale kompenzován v odpovědi „autoritativní vláda může být lepší“, zastánců demokracie je mezi muži a ženami srovnatelný podíl. Je dobré podtrhnout, že mladší respondenti pouze ve 4 % uvedli, že „pro lidi jako já je to jedno“

⁵ Znění otázky: „Se kterým z následujících výroků nejvíce souhlasíte? Demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob vlády. Za určitých okolností může být autoritativní způsob vládnutí lepší než demokratický. Pro lidi, jako jsem já, je jedno, zda máme demokratický nebo nedemokratický režim.“

Graf 3: Výroky o demokracii

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Tabulka 5: Vliv základních sociodemografik na výroky o demokracii (%)

	Vzdělání			Věk			Pohlaví		Mat.podmínky	
	vyuč	matura	VŠ	-29	30-54	55+	Muži	Ženy	Dobré	Špatné
Demokracie je lepší než jakýkoliv jiný způsob	48	67	77	69	64	52	62	59	70	32
Za určitých okolností je autokracie lepší	21	20	17	20	16	24	26	13	17	26
Pro lidi jako jsem já je to jedno	23	10	4	4	14	20	10	19	9	36

Poznámka: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Panel Naše společnost PNS_2503, 1037 respondentů starších 15 let, online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Panel Naše společnost, PNS_2503</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Panel Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>14. 3. – 26. 3. 2025</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Vicestupňový stratifikovaný náhodný výběr</i>
<i>Strata:</i>	<i>Kraj (NUTS 3), velikost místa bydliště</i>
<i>Opora výběru:</i>	<i>Registr sčítacích obvodů a budov</i>
<i>Zdroj pro vážení dat:</i>	<i>Designové váhy zohledňují počet osob v domácnosti a kalibrační váhy zohledňující křížení velikosti místa bydliště proti NUTS2, a dále věk, vzdělání, pohlaví</i>
<i>Zdroj dat pro vážení:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1037</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Online dotazování CAWI + osobní dotazování CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PD_51, OV_21, OV_2a, OV_2b, PO_39b, PM_224</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pm250507</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>7. května 2025</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Popis výběru respondentů do Panelu naše společnost – Respondenti panelu jsou získáváni pomocí vicestupňového stratifikovaného výběru skupin s opakováním. Oporou výběru je Registr sčítacích obvodů a budov (RSO). Strata výběru jsou kraje ČR křížené s velikostí obce (66 strat). V rámci každého strata je primární jednotka výběru obec. Při výběru obce je zohledňován její počet obyvatel (větší obec má větší pravděpodobnost výběru) a výběr umožňuje opakování výběru obce. V rámci obce je vždy vybráno náhodně 6 adres budov opět s pravděpodobností podle počtu obyvatel budovy (s opakováním). V budově je náhodně vybrána jedna domácnost (bez opakování) a v domácnosti je náhodně vybrán jeden její člen. Tento postup společně s designovými vahami zohledňujícími počet obyvatel domácnosti a post-stratifikačními vahami zajišťuje reprezentativitu výběru vzhledem k cílové populaci.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

|